

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
ТА ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ»**

**Харків
2022**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ
ТА ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
”**

**для студентів денної форми навчання
галузі знань 08 “Право”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2022**

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Фінансовий моніторинг та валютне регулювання” для студентів денної форми навчання галузі знань 08 “Право” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 “Право” / уклад.: М.П. Кучерявенко, Д.О. Білінський, А.М. Котенко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 41 с.

Укладачі: М. П. Кучерявенко,
Д. О. Білінський,
А.М. Котенко.

Затверджено на засіданні кафедри фінансового права
(протокол № 7 від 15.02.2022 року)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис предмета дисципліни	5
Програма навчальної дисципліни.....	6
Завдання для практичних занять і самостійної роботи.....	10
Нормативно-правові акти	19
Література	27
Словник основних термінів.....	31
Поточний та підсумковий контроль знань студентів.....	40

ВСТУП

У рамках навчальної дисципліни «Фінансовий моніторинг та валютне регулювання» гармонійно об'єднані взаємопов'язані фінансово-правові інститути: інститут фінансового моніторингу та інститут валютного регулювання. Саме завдяки злагодженій системі заходів валютного регулювання створюються умови для сталого розвитку економіки країни. Розуміння специфіки здійснення валютних операцій, валютного нагляду тощо стане у нагоді не тільки вузько-профільному фахівцю. Стрімкість розвитку суспільних відносин зумовлює потребу у реагуванні держави на нові виклики та запобіганню використанню грошового обігу з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Надання можливості легалізації доходів, одержаних без сплати належних сум податків та зборів, наносить значні збитки державі та територіальним громадам. Імплементация міжнародного досвіду не тільки безпосередньо у заходи фінансового моніторингу, а і у податкову, бюджетну сферу дозволяє комплексно захистити економічні інтереси держави.

Завдання полягає у формуванні системи знань про правове регулювання обігу валютних цінностей, а також про існуючі заходи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення.

У результаті опанування матеріалу студенти повинні:

знати положення законодавства про фінансовий моніторинг та валютнерегулювання;

уміти працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють фінансовий моніторинг та валютне регулювання;

розуміти взаємозв'язок з іншими дисциплінами;

логічно викладати матеріал, аргументувати і доводити власну думку.

ОПИС ПРЕДМЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин				
			Загальний обсяг	Аудиторних		Самостійна робота	
				всього	у тому числі		
			лекції		практичні		
081 Право	перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень	6,0	180	68	32	36	112

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансового права
(протокол № 7 від 15.02.2022 року)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Валютне регулювання

Правове регулювання грошового обігу. Правовий статус Національного банку України. Валюта та валютні цінності. Національна та іноземна валюта. Банківські метали. Blockchain. Віртуальна валюта (криптовалюта). Види платіжних систем. Правове регулювання переказу коштів.

Принципи валютного регулювання. Валютна система. Міжнародна валютна система. Бреттон-Вудська валютна система. Золотий стандарт. Ямайська валютна система. Грошово-кредитна політика. Валютна політика. Курсова політика. Офіційний курс. Дисконтна та девізна політика. Валютний ринок: поняття, структура, учасники. Золотовалютний резерв.

Співробітництво з міжнародними фінансовими інституціями. Міжнародний Валютний Фонд. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороння агенція з гарантій інвестицій. Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів. Європейський банк реконструкції та розвитку.

Поняття та зміст валютних операцій. Класифікація валютних операцій. Особливості окремих видів валютних операцій. Зміст валютного нагляду. Органи та агенти валютного нагляду: їх права та обов'язки. Форми міжнародних розрахунків. Акредитив.

Модуль 2. Фінансовий моніторинг

Поняття фінансового контролю. Значення контролю за обігом валютних цінностей. Органи фінансового контролю. Повноваження органів фінансового контролю. Способи та методи

здійснення фінансового контролю. Особливості фінансового контролю на окремих стадіях публічної фінансової діяльності.

Поняття та зміст фінансового моніторингу. Первинний та державний фінансовий моніторинг. Місце фінансового моніторингу у системі заходів фінансового контролю. Світові тенденції у фінансовому моніторингу.

Зміст легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Фактори, що зумовлюють необхідність легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Схеми та моделі легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом. Конвертаційний центр. Наслідки легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Засади побудови системи фінансового моніторингу. Елементи системи фінансового моніторингу. Первинний та державний рівні фінансового моніторингу. Структура суб'єктів фінансового моніторингу. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Принципи здійснення фінансового моніторингу. Ризик-орієнтований підхід.

Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу. Спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу: особливості діяльності. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство юстиції України, Міністерство цифрової трансформації України як суб'єкти державного фінансового моніторингу. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу. Заходи належної перевірки. Підстави проведення належної перевірки. Посилені та спрощені заходи належної перевірки.

Об'єкти фінансового моніторингу. Операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Віртуальні активи як об'єкт фінансового моніторингу. Порогові фінансові операції. Підозрілі фінансові операції. Замороження та розмороження активів: підстави та порядок здійснення. Зупинення та поновлення фінансових операцій: підстави та порядок здійснення.

Загальні засади міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів,

одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Міжнародні організації у сфері фінансового моніторингу. Правовий статус FATF. Міжнародні акти з питань протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Валюта та валютні цінності

Питання для обговорення

1. Правове регулювання грошового обігу.
2. Поняття валюти та валютних цінностей.
3. Місце віртуальних валют у системі валютних цінностей.
4. Платіжні системи та переказ коштів.

Завдання

1. Громадянин Швейцарії - засновник швейцарської юридичної особи від імені цієї юридичної особи у Данії здійснив операції за договором купівлі-продажу товарів, продавцем яких виступала юридична особа - резидент Данії, на суму 700 швейцарських франків; а також від власного імені - операції обміну 15 тис. швейцарських франків на датську крону за поточним курсом, після чого здійснив купівлю цінних паперів, емітентом яких є юридична особа – резидент КНР.

*Що слід розуміти під терміном «валюта»?
Класифікуйте валюти за ступенем конвертованості. Дайте правову оцінку*

2. При перетині кордону у громадянина України було виявлено казначейські білети на суму 3 тис. євро, 4 тис. доларів США готівкою, а також набір столового посуду зі срібла, і литий злиток золота вагою 250 гр. Від декларування громадян України

відмовився, посилаючись на те, що частина доларових купюр вийшли з обігу і не підлягають обміну. Співробітники органу митного контролю наполягали на необхідності декларування, адже згідно з чинним законодавством валютні цінності підлягають обов'язковому декларуванню при їх транскордонному переміщенні.

Визначте, які з виявлених у громадянина України цінностей належать до валютних. Яким нормативно-правовим актом визначається перелік валютних цінностей? Дайте правову оцінку. Які правила транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей?

Тема 2. Валютна система та валютна політика

Питання для обговорення

1. Поняття та структура валютної системи.
2. Міжнародна валютна система.
3. Поняття та засади валютної політики.
4. Види та форми валютної політики.

Завдання

1. Охарактеризуйте відмінності національної, регіональної та світової валютних систем. За якими критеріями можуть бути розмежовані зазначені валютні системи?

Визначте основні форми реалізації валютної політики в Україні.

2. Фізична особа-резидент України звернувся до банку з приводу купівлі 100 тис. доларів США. Співробітники банку у здійсненні операції відмовили, посилаючись на відсутність у фізичної особи документів, які б підтверджували підставу такого обміну. Фізична особа мотивувала відсутність документів змінами у чинному валютному законодавстві.

Визначте форму реалізації валютної політики держави. Дайте правову оцінку діям учасників. Якими нормативно-правовими актами встановлюються правила купівлі іноземної валюти?

Тема 3. Міжнародні фінансові інституції

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика міжнародних фінансових інституцій.
2. Міжнародний валютний фонд: історія створення та структура.
3. Група Світового банку.
4. Європейський банк реконструкції та розвитку.

Завдання

1. Проаналізуйте установчі документи міжнародних фінансових інституцій: визначте мету їх діяльності, організаційну структуру, джерела фінансових ресурсів та основні механізми регулювання міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносин (Міжнародний валютний фонд; Всесвітній банк; Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство по гарантіям багатосторонніх інвестицій. Регіональні валютно-кредитні організації Європейського Союзу: Європейський інвестиційний банк, Європейський фонд валютного співробітництва, Європейський банк реконструкції та розвитку - на вибір).

2. Охарактеризуйте основні етапи співробітництва України з Міжнародним валютним фондом. В чому полягає мета такого співробітництва? Які зміни внесені до валютного законодавства України згідно з вимогами Міжнародного валютного фонду?

Тема 4. Валютні операції. Міжнародні розрахунки

Питання для обговорення

1. Поняття та зміст валютних операцій.
2. Особливості окремих видів валютних операцій.
3. Правове регулювання валютного нагляду.

4. Міжнародні розрахунки.

Завдання

1. До оператора поштового зв'язку звернулась фізична особа для здійснення переказу коштів у національній валюті без відкриття рахунка.

Співробітник оператора поштового зв'язку відмовив клієнту, посилаючись на відсутність у ліцензії на здійснення валютних операцій.

Дайте правову оцінку. Які умови видачі ліцензій на здійснення валютних операцій небанківським фінансовим установам і операторам поштового зв'язку? Яким нормативно-правовим актом встановлюється перелік валютних операцій, що можуть надаватись операторами поштового зв'язку без ліцензії?

2. Фізична особа-підприємець - резидент України уклав договір перевезення з юридичною особою України. Умовами договору було визначено внесення плати за договором з розстроченням платежу трьома платежами. Після виконання умов договору з боку перевізника перший платіж було внесено в євро готівкою на території України, другий – у доларах США на банківський рахунок, третій – готівкою в гривні на території Польщі. Місцезнаходженням замовника на момент здійснення переказу на банківський рахунок була територія Польщі. Оплату за товар було здійснено у готівковій формі у валюті євро. Крім того, фізична особа-підприємець, знаходячись на території України, здійснив покупку державних цінних паперів Польщі у злотих, отримувачем коштів виступав польський банк.

Дайте правову оцінку діям сторін договору. Визначте правові наслідки дій учасників. Які види відповідальності за порушення вимог валютного законодавства можуть бути застосовані?

3. Фізична особа, зареєстрована у встановленому законом порядку як фізична особа-підприємець, звернулась до банку щодо здійснення переказу коштів у іноземній валюті на користь фізичної особи - резидента іноземної держави на суму, еквівалентну 500 тис. грн., а також на користь юридичної особи-

резидента іноземної держави на суму, еквівалентну 300 тис. грн. При цьому банку було надано документи, що підтверджують родинні зв'язки з фізичною особою, а також договори поставки з юридичною особою. Одержувач коштів-фізична особа не має власного рахунку в банку. Переказ коштів на користь юридичної особи фізична особа бажала здійснити з рахункуФОП.

Яке рішення має прийняти банк? За дотримання яких умов фізичні особи – резиденти можуть здійснювати за межі України перекази іноземної валюти на користь фізичних та юридичних осіб? Якою інформацією повинен володіти банк для здійснення SWIFT-переказу в іноземній валюті?

Тема 5. Фінансовий моніторинг як різновид фінансового контролю

Колоквіум

Питання для обговорення

1. Поняття і значення фінансового контролю.
2. Фінансовий моніторинг: поняття і зміст.
3. Фактори, що сприяють легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Тема 6. Правові основи організації системи фінансового моніторингу

Колоквіум

Питання для обговорення

1. Загальні засади побудови системи фінансового моніторингу.
2. Структура суб'єктів фінансового моніторингу.
3. Принципи здійснення фінансового моніторингу.
4. Ризик-орієнтований підхід під час проведення фінансового моніторингу.

5. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії.

Тема 7. Суб'єкти фінансового моніторингу

Питання для обговорення

1. Права та обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу.
2. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу.
3. Заходи належної перевірки.
4. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України.

Завдання

1. Клієнти банківської установи отримують фінансову допомогу на їх карткові рахунки від юридичної особи. Така фінансова допомога одержується фізичними особами готівкою переважно в значній сумі.

За результатами аналізу документів, додатково отриманих від клієнтів, банк прийняв рішення про направлення відповідної інформації (включаючи отримані від клієнтів документи) до Державної служби фінансового моніторингу. Таким чином, керівництво банку дійшло висновку, що факт надання інформації до ДСФМУ звільняє його від необхідності проведення більш ретельного аналізу фінансових операцій клієнтів з метою прийняття рішення стосовно доцільності їх подальшого обслуговування.

Дайте правову оцінку діям представників банківської установи.

2. Фізичній особі-підприємцю систематично надходять кошти від юридичної особи за надані консультаційні послуги з аналізу ринку. Від зазначених вище суб'єктів, банк отримав договори, акти виконаних робіт та фінансові документи, які є однотипними та стандартними. На підставі зазначеної інформації банк прийняв рішення щодо достатності проведених

заходів з аналізу.

Поза увагою банку залишилися наступні факти : засновник юридичної особи та фізична особа-підприємець перебувають у зареєстрованому шлюбі, діяльність юридичної особи спрямована на реалізацію своєї продукції лише одному контрагенту, тому не потребує додаткового аналізу ринку.

Дайте правову оцінку діям представників банківської установи.

3. ТОВ «А» (платники ПДВ) сплатила ТОВ «Б» (платники ПДВ) за різноманітні товари. При цьому ТОВ «А» було сформовано податковий кредит, що призвело до зменшення нарахування податку на додану вартість. Оплата товарів, за яку було переяховано кошти, містила ознаки фіктивності, адже при цьому було здійснено підміну (заміну) номенклатури товарів, робіт та послуг. Отримані кошти ТОВ «Б» було перераховано на користь ТОВ «В» на підставі договорів факторингу або договорів про відступлення прав вимоги. Це спричинило ситуацію, за якої ланцюг фінансових потоків не відповідає ланцюгу переміщення товарів згідно з податковими накладними. На кінцевому етапі ТОВ «В» здійснили подальше перерахування отриманих коштів на користь Підприємств оптово-роздрібною торгівлі, зокрема, тютюновими та алкогольними виробами.

Які повноваження є у Державної служби фінансового моніторингу України для виявлення такої схеми ухилення від сплати податків та легалізації (відмивання) доходів підприємствами реального сектору економіки?

Тема 8. Об'єкти фінансового моніторингу

Питання для обговорення

1. Види операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.
2. Порогові фінансові операції.
3. Підозрілі фінансові операції.
4. Порядок замороження/розмороження активів.
5. Порядок зупинення та поновлення фінансових операцій.

Завдання

1. Правоохоронний орган надав Державній службі фінансового моніторингу України інформацію, за наслідками проведеного аналізу виявлено схему діяльності професійної мережі, до складу якої входять фіктивні компанії, що надають послуги сприяння в ухиленні від сплати

податків, а також відмиванню коштів. Найбільші обсяги коштів отримали юридичні особи з ознаками фіктивності, у т.ч. які не декларують доходи, сплату податків та були фігурантами досудових розслідувань у низці кримінальних проваджень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків.

Отримані на їх рахунки кошти розпорозувались та спрямовувались на користь спільних для учасників схеми контрагентів. При цьому використовувались призначення платежів, що охоплюють великий спектр не сумісних господарських послуг.

Яким чином відбувається взаємодія Держфінмоніторингу з правоохоронними органами ?

2. Держфінмоніторингом виявлено схему легалізації коштів. Юридична особа «А» перераховувала на рахунки Страхової компанії «Б» за договорами страхування з малоймовірними та незвичними страховими ризиками. Значну частину отриманих надходжень Страхова компанія «Б» перераховувала за договорами перестраховання на користь Групи страхових компаній «В», учасники якої мали ознаки фіктивності, зокрема: були пов'язані між собою таздійснювали взаємні фінансові операції за договорами перестраховання.

В подальшому групою страхових компаній кошти перераховувались на рахунки Групи торговців цінними паперами як оплата за цінні папери, які своєю чергою мали ознаки «смітєвих». Учасники вказаної групи були пов'язані з фінансуванням тероризму.

Які повноваження має суб'єкт первинного фінансового моніторингу щодо активів, які належать особам зазначеним в завданні?

Тема 9. Правове забезпечення фінансового моніторингу

Питання для обговорення

1. Загальні засади міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.
2. Міжнародні організації, задіяні у сфері запобігання та протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.
3. Міжнародні акти з питань запобігання та протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму.

Завдання

1. Було виявлено транснаціональну професійну мережу відмивання коштів, що надавала послуги з приховування отриманих від торгових операцій коштів та подальшим їх відмиванням. До схеми залучені юридичні особи з ознаками фіктивності. Такі юридичні особи на підставі експортних контрактів з підставними компаніями-нерезидентами оформлюють вантажно-митні декларації щодо експорту продукції. Продукція, в свою чергу, придбавається за готівку у приватних виробників. При цьому продукція залишається на складах українських морських портів, а не вивозиться за межі держави.

Після цього підставні компанії-нерезиденти оформлюють договори продажу продукції на користь реально діючих трейдерів, які документально оформлюють продукції в порту та його завантаження на морське судно. Розрахунки за придбану продукцію трейдери здійснюють за укладеними договорами на закордонні рахунки підставних компаній-нерезидентів.

Дайте правову оцінку діям організаторам схеми ухилення від сплати податків. Які існують правові механізми міжнародного співробітництва з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму ?

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=EN>

2. Directive (EU) 2019/2177 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2019 amending Directive 2009/138/EC on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), Directive 2014/65/EU on markets in financial instruments and Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money-laundering or terrorist financing. URL: EUR-Lex - 32019L2177 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

3. On information accompanying transfers of funds and repealing Regulation (EC) No 1781/2006: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015. No 2015/847. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015R0847-20200101&from=EN>

4. On the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC: Directive (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015. No 2015/849. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj>

5. Public Statement on Virtual Assets and Related Providers and Interpretive Note to Recommendation 15 on New Technologies (INR. 15) adopted by The Financial Action Task Force (FATF). URL: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/regulation-virtual-assets.html>

6. The FATF Recommendations 2012. URL: <https://www.fatf->

gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html.

7. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

8. Деякі питання єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/627-2020-%D0%BF#Text>.

9. Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 вересня 2020 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2020-%D0%BF#Text>.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

11. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text.

12. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16 травня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text.

13. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20200101#Text>.

14. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

15. Положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>.

16. Положення про Державну казначейську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>.

17. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>.

18. Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>.

19. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: Указ Президента України від 23 листопада 2011 р. № 1063/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011#Text>.

20. Порядок доведення до відома суб'єктів первинного фінансового моніторингу переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції: Наказ Міністерства фінансів України від 9 лютого 2021 р. № 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-21#Text>.

21. Порядок формування переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622-2020-%D0%BF#Text>.

22. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.

23. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

24. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>

25. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.

26. Про деякі питання встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та внесення змін до Класифікатора іноземних валют та банківських металів: Постанова Правління Національного банку України від 19 липня 2018 р. № 80 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500->

18#Text.

27. Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму: Директива Європейського Парламенту та Ради від 26 жовтня 2005 р. № 2005/60/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_774#Text.

28. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>.

29. Про затвердження Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 7 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007500-19#Text>.

30. Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: Наказ Міністерства фінансів України від 8 липня 2016 р. № 584. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1047-16#Text>.

31. Про затвердження Критеріїв, за якими Міністерством фінансів України оцінюється рівень ризику суб'єкта первинного фінансового моніторингу бути використаним з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: Наказ Міністерства фінансів України від 26 січня 2016 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0481-16#Text>.

32. Про затвердження Основних напрямів розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в Україні на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 435-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text>.

33. Про затвердження Положення про валютний

нагляд: Постанова Правління Національного банку України від 3 січня 2019 р. № 13 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text>.

34. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу: Постанова Правління Національного банку України від 28 липня 2020 р. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0106500-20#n7>.

35. Про затвердження Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>.

36. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: Постанова Правління Національного банку України від 19 травня 2020 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20#Text>.

37. Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 2 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19#Text>.

38. Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: Постанова Правління Національного банку України від 28 липня 2020 р. № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#n22>.

39. Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 22 грудня 2015 р. № 1160. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0063-16#Text>.

40. Про затвердження Положення про перелік заходів захисту, порядок та критерії їх запровадження, подовження та дострокового припинення: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 4 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004500-19#Text>.

41. Про затвердження Положення про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції: Постанова

Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 8
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008500-19#Text>.

42. Про затвердження Положення про порядок надання банками Національному банку України інформації щодо договорів, які передбачають виконання резидентами боргових зобов'язань перед нерезидентами- кредиторами за залученими резидентами кредитами, позиками: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 6 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006500-19#Text>.

43. Про затвердження Положення про порядок організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2020 р. № URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0090500-20#Text>.

44. Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>.

45. Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: Постанова Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 3 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19#Text>.

46. Про затвердження Порядку визнання Україною міжнародних санкцій відповідно до міжнародних договорів України або рішень міждержавних об'єднань, міжнародних, міжурядових організацій, участь у яких бере Україна, а також іноземних держав щодо замороження активів визначених осіб або обмеження будь-якого доступу до них: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2016 р. № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2016-%D0%BF#Text>.

47. Про затвердження Порядку збору, обробки і аналізу інформації щодо результатів діяльності суб'єктів фінансового моніторингу, інших державних органів, що беруть участь у роботі системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом,

фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, схвалення та оприлюднення результатів національної оцінки ризиків та здійснення заходів за її результатами: Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 5 серпня 2020 р. № 690. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/690-2020-%D0%BF#Text>.

48. Про затвердження Порядку проведення перевірок Міністерством фінансів України суб'єктів первинного фінансового моніторингу: Наказ Міністерства фінансів України від 6 травня 2015 р. № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0596-15#Text>.

49. Про затвердження Порядку формування переліку держав(юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 677. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2020-%D0%BF#Text>.

50. Про затвердження Принципів опрацювання одержаної від суб'єктів первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та критеріїв аналізу таких операцій: Наказ Міністерства фінансів України від 10 березня 2015 р. № 306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-15#Text>.

51. Про затвердження Типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: Наказ Міністерства фінансів України від 26 грудня 2011 р. № 264. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0264827-11#Text>.

52. Про заходи щодо забезпечення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю та валютного контролю: Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 26 грудня 1995 р. № 1044 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1044-95-%D0%BF#Text>.

53. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

54. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679->

14#Text.

55. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.

56. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.

57. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.

58. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>.

59. Про ратифікацію Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 рік: Закон України від 17 грудня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

60. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму: Закон України від 17 листопада 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text>

61. Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму: Закон України від 12 вересня 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/149-15#Text>.

62. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.

63. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Постанова Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2001 р. № 1124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2001-%D0%BF#Text>.

64. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

65. Про участь України в Євразійській групі з протидії

легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму: Указ Президента України від 30 вересня 2004 р. № 1156/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1156/2004#Text>.

66. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

67. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page#Text.

68. Щодо імплементації статті 67 Договору: Директива Ради (88/361/ЄЕС) від 24 червня 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_182#Text.

ЛІТЕРАТУРА

1. Perepelytsia M. International standards in the system of financial monitoring of Ukraine: issues of implementation. *Amazonia Investiga*. Florencia, 2019. Vol. 8. P. 266-277.

2. Vnukova N. M., Hontar D. D., Andriichenko Zh. O. International Preconditions for Development the Basics of a Concept of Forming a Risk-oriented System on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation. *Modern Management: Economy and Administration. The Academy of Management and Administration in Opole: Monograph*. Opole, 2018. P. 37-44.

3. Бондаренко О. С., Скляр І. Ю. Контрабанда валютних цінностей та товарів комерційного призначення як способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Т. 31 (70) Ч. 3. № 2. С. 22-26.

4. Бруковська А. В., Шевченко В. М. Особливості валютного регулювання в Україні. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2019. № 17. С. 50–54.

5. Бухтіарова А. Г., Тетерева О. Ю. Фінансовий моніторинг як інструмент детінізації банківської системи. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 3. С. 59–65.

6. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. Т. 6: Фінансове право / редкол.: В. Я. Тацій. (голова) [та ін.]. С. 88-90.
7. Внукова Н. М. Протидія легалізації доходів при здійсненні операцій з землею та об'єктами нерухомості. *Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні*: зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу (м. Харків, 15 листоп. 2019 р.). Харків. 2019. С. 10–16.
8. Глібко С. В. Питання застосування законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів. *Цифрові трансформації України 2020: виклики та реалії*: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 1 за матеріалами круглого столу (м. Харків, 18 верес. 2020 р.). Харків: НДІ ПЗІРНАПрН України, 2020. С. 23-29.
9. Голодна А. С., Бухтіарова А. Г. Правові основи фінансового моніторингу в Україні. *Інфраструктура ринку: електронний фаховий науково-практичний журнал*. 2019. Вип. 29. С. 439–443.
10. Гресько В. І., Резнік О. М. Щодо напрямів взаємодії Національного антикорупційного бюро України та Державної служби фінансового моніторингу України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 115–118.
11. Гуменюк В. В., Солоджук Т. В. Валютне регулювання в системі чинників активізації зовнішньої торгівлі. *Економічна теорія та право: зб. наук. пр. / редкол.: А.П. Гетьман та ін.* Харків: Право. 2019. № 2 (37). С. 11– 27.
12. Данилишин Б. М. Основні напрями монетарної політики України. *Фінанси України*. 2018. № 2. С. 9–25.
13. Дмитренко Е. Роль фінансового моніторингу у мінімізації латентності злочинів, передбачених статтями 209 та 209-1 Кримінального кодексу України. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 43–50.
14. Думчиков М. О., Сіра М. А. Використання фіктивних суб'єктів господарювання як спосіб легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: основні причини, наслідки та способи боротьби. *Правові горизонти*. 2020. № 23. С. 62-67.

15. Закірова С. Фінансовий моніторинг в Україні: реальні та міфічні загрози для бізнесу і громадян. *Громадська думка про правотворення*. 2020. № 10 (195). С. 15–25. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/dumka/2020/10.pdf>.
16. Козлова Ю. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері фінансового моніторингу: проблеми та перспективи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 181–185.
17. Коломоєць О. Механізм реалізації повноважень державної служби фінансового моніторингу України: питання теорії та практики. *Jurnalul juridictional: teorie și practică*. 2020. С. 105-111.
18. Комісаров О. Г., Скрипка О. Ю., Собакарь А. О. Первинний фінансовий моніторинг у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму: монографія. Дніпропетровськ, 2015. 184 с.
19. Красноборов О. Ретроспектива законодавчого регулювання кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 202-206.
20. Кундельська І. С. Проблемні питання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом вдосконалення протидії цьому явищу в Україні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2 (20). С. 73–80.
21. Лавров Р. В., Садчикова І.В., Середюк І.О. Сучасні тенденції валютного регулювання в Україні. *Економіка та держава*. 2019. №8. С. 4–11.
22. Лісовол О. М. Генезис фінансово-правового регулювання валютного контролю. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №3. С. 119–123.
23. Лісовол О. М. Іноземний досвід фінансово-правового регулювання валютного контролю. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С. 198–203.
24. Лісовол О. М. Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2019. 219 с.
25. Мацелик Т., Сіряк Т. Зарубіжний досвід правового регулювання фінансового моніторингу, основні

передумови та пріоритети його запозичення для України. *Ірпінський юридичний часопис*. 2021. №3. С 84-92.

26. Мельник О. П., Божук І. І. Тенденції розвитку фінансового моніторингу в Україні та світова практика. *Правові новели*. 2020. № 10. С. 200-206.

27. Овчаренко А. С. Віртуальні активи як об'єкти фінансового моніторингу. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 3. С. 98-103.

28. Овчаренко А. С. Оподаткування операцій із криптовалютами в Україні: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 236–240.

29. Перепелица М. А. Институциональная составляющая системы финансового мониторинга в Украине. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон, 2018. Вип. 1 Т. 2. С. 7-12.

30. Першин В. Г. Роль фінансового моніторингу в межах протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип. 4 (88). С. 250–257.

31. Резнік О. М., Берцюх А.О. Поняття та особливості взаємодії Державної служби фінансового моніторингу України з правоохоронними органами щодо протидії легалізації злочинних доходів. *Правові горизонти*. 2020. № 22. С. 82-86.

32. Сова О. Ю., Завадська О. О. Місце фінансового моніторингу в системі банківського нагляду. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2020. № 15. С. 56–67.

33. Стеблянюк А. В. Поняття та зміст взаємодії правоохоронних органів з фінансовими установами щодо протидії легалізації злочинних доходів. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 14 (27). С. 87–92.

34. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія / за ред.: Н. М. Внукової, С. В. Глібка. Харків: НДІПрЗІР НАПрНУ, 2020. 304 с.

35. Товкун Л. В. Характерні особливості криптовалюти: окремі теоретичні та практичні аспекти. *Порівняльно-аналітичне право: електрон. наук. фах. Ужгород*,

2020. № 4. С. 561–567.

36. Уткіна М. С. Правовий статус суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Правові горизонти*. 2020. № 23. С. 68–72.

37. Уткіна М. С. Фінансовий моніторинг як один із засобів протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 292–295.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

Активи – кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та нематеріальні права.

Активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням – всі активи, що прямо (а щодо права власності на корпоративні права – також опосередковано (через інших осіб) перебувають у власності, в тому числі у спільній власності, або передаються на користь осіб, включених до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі – перелік осіб), осіб, які здійснюють фінансові операції від імені або за дорученням осіб, включених до переліку осіб, та осіб, якими прямо або опосередковано (через інших осіб) володіють або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, включені до переліку осіб, а також активи, отримані від таких активів.

Аналіз фінансових операцій – комплекс ризик-орієнтованих заходів, які здійснюються на постійній основі та встановлені внутрішніми документами банку з питань фінансового моніторингу, проведення яких дає змогу банку виявити фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу

Банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги.

Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Безготівкові розрахунки – перерахування коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, внесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів.

Бездоганна ділова репутація – сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом

порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно–обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

Валютна операція – операція, що має хоча б одну з таких ознак: а) операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта; б) торгівля валютними цінностями; в) транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей.

Валютне регулювання – діяльність Національного банку України та в установлених цим Законом випадках Кабінету Міністрів України, спрямована на регламентацію здійснення валютних операцій суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами.

Валютний нагляд – система заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами валютного законодавства.

Валютні цінності – національна валюта (гривня), іноземна валюта та банківські метали.

Верифікація – заходи, що вживаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу з метою перевірки (підтвердження) належності відповідній особі отриманих суб'єктом первинного фінансового моніторингу ідентифікаційних даних та/або з метою підтвердження даних, що дають змогу встановити кінцевих бенефіціарних власників чи їх відсутність.

Віртуальний актив – цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей.

Готівка – грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні монети, які є платіжними засобами).

Готівкові розрахунки – платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Державний фінансовий моніторинг – сукупність заходів, що вживаються суб'єктами державного фінансового моніторингу іспрямовуються на виконання вимог цього Закону та іншого законодавства у сфері запобігання та протидії:

Державний фінансовий моніторинг спеціально уповноваженого органу – сукупність заходів із збору, обробки та аналізу інформації про фінансові операції, що подається до спеціально уповноваженого органу суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу та іншими державними органами, відповідними органами іноземних держав, іншої інформації, що може бути пов'язана з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму та/або фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення та/або з іншими незаконними фінансовими операціями, а також заходів з перевірки такої інформації згідно із законодавством України та інших заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії;

Держатель платіжного інструменту – фізична особа, яка на законних підставах використовує платіжний інструмент для ініціювання платіжної операції з відповідного рахунку для виконання платіжних операцій або здійснює інші операції із застосуванням зазначеного платіжного інструменту. **Ділова репутація** – відомості, зібрані Національним банком України,

про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи.

Ділові відносини – відносини між клієнтом та суб'єктом первинного фінансового моніторингу, пов'язані з діловою, професійною чи комерційною діяльністю суб'єкта первинного

фінансового моніторингу, що виникли на підставі договору, в тому числі публічного, про надання (використання) фінансових або інших послуг, здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу іншої діяльності та передбачають тривалість існування після їх встановлення.

Еквайринг платіжних інструментів – платіжна послуга, що полягає у прийнятті платіжних інструментів, результатом якої є переказ коштів отримувачу та/або видача коштів у готівковій формі.

Еквайрингова установа – надавач платіжних послуг, який надає послугу еквайрингу платіжних інструментів та має ліцензію на надання такої послуги.

Електронний гаманець – обліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення операцій з ними.

Електронний платіжний засіб – платіжний інструмент, реалізований на будь-якому носії, що містить в електронній формі дані, необхідні для ініціювання платіжної операції та/або здійснення інших операцій, визначених договором з емітентом.

Електронні гроші – одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток багатоцільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей.

Емісія платіжних інструментів – платіжна послуга, що надається надавачем платіжних послуг на договірних засадах із платником, яка полягає у випуску (наданні) платнику платіжного інструменту для ініціювання та оброблення платіжних операцій.

Замороження активів – заборона на здійснення платіжної операції, конвертування, розміщення, руху активів, пов'язаних з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, на основі резолюцій Ради Безпеки ООН, рішень іноземних держав, суду.

Ідентифікація – заходи, що вживаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу для встановлення особи шляхом отримання її ідентифікаційних даних.

Іноземна валюта – це: а) грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських

білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу; б) кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях (зокрема у спеціальних правах запозичення), що належать до виплати в іноземній валюті; в) електронні гроші, номіновані у грошових одиницях іноземних держав та (або) банківських металах

Касові операції – операції суб'єктів господарювання між собою та з фізичними особами, пов'язані з прийманням і видачею готівки під час проведення розрахунків через касу з відображенням цих операцій у відповідних книгах обліку.

Кінцевий бенефіціарний власник – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція.

Користувач платіжних послуг – фізична особа або юридична особа, яка отримує чи має намір отримати платіжну послугу як платник або отримувач (або обидва одночасно) та/або є власником електронних грошей (цифрових грошей Національного банку України), а в разі надання послуг банком – клієнт банку.

Моніторинг ділових відносин / моніторинг фінансових операцій – аналіз фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі ділових відносин з ним, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у банку інформації про клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі в разі необхідності про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями).

Національна валюта – це: а) грошові знаки грошової одиниці України – гривні у вигляді банкнот, монет, у тому числі обігових, пам'ятних та ювілейних монет, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу; б) кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у гривні; в) електронні гроші, номіновані у гривні; г) цифрові гроші Національного банку України.

Об'єкт фінансового моніторингу – дії з активами, пов'язані з відповідними учасниками фінансових операцій, які їх проводять, за умови наявності ризиків використання таких активів з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також будь-яка інформація про такі дії чи події, активи та їх учасників.

Оператор платіжної системи – юридична особа, яка встановлює правила платіжної системи, виконує інші функції для забезпечення функціонування платіжної системи та несе відповідальність за діяльність цієї платіжної системи відповідно до її правил та вимог законодавства.

Операційний день – день, протягом якого надавач платіжних послуг платника або надавач платіжних послуг отримувача, залучений до виконання платіжної операції, здійснює свою діяльність, необхідну для виконання платіжних операцій.

Оприбуткування готівки – проведення суб'єктами господарювання обліку готівки в касі на повну суму її фактичних надходжень у касовій книзі/книзі обліку доходів і витрат/фіскальному звітному чеку/електронному фіскальному звітному чеку/розрахунковій квитанції.

Первинний фінансовий моніторинг – сукупність заходів, які вживаються суб'єктами первинного фінансового моніторингу і спрямовані на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії.

Платіжна операція – будь-яке внесення, переказ або зняття коштів незалежно від правовідносин між платником і отримувачем, які є підставою для цього.

Платіжна система – система для виконання платіжних операцій із формальними та стандартизованими домовленостями і загальними правилами щодо процесингу, клірингу та/або виконання розрахунків між учасниками платіжної системи.

Платіжна установа – юридична особа (крім банку, фінансової установи, що має право на надання платіжних послуг, оператора поштового зв'язку, органу державної влади, органу місцевого самоврядування), яка в установленому порядку отримала право на надання всіх або окремих фінансових платіжних послуг (крім платіжної послуги з випуску та виконання платіжних операцій з електронними грошима).

Платіжний інструмент – персоналізований засіб, пристрій та/або набір процедур, що відповідають вимогам законодавства та погоджені користувачем надавачем платіжних послуг для надання платіжної інструкції.

Платіжний пристрій – технічний пристрій (банківський автомат, платіжний термінал, програмно–технічний комплекс самообслуговування, програмно–апаратне середовище мобільного телефону, інший пристрій), що дає змогу користувачу ініціювати платіжну операцію, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього пристрою.

Ризики – небезпека (загроза, уразливі місця) для суб'єктів первинного фінансового моніторингу бути використаними з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення під час надання ними послуг відповідно до характеру їх діяльності.

Ризик–орієнтований підхід – визначення (виявлення), оцінка (переоцінка) та розуміння ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також вжиття відповідних заходів щодо управління ризиками у спосіб та в обсязі, що забезпечують мінімізацію таких ризиків залежно від їх рівня.

Спеціально уповноважений орган – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії.

Спрощені заходи належної перевірки – заходи, що здійснюються суб'єктом первинного фінансового моніторингу на основі ризик–орієнтованого підходу стосовно клієнтів, ділові відносини з якими (фінансові операції без встановлення ділових відносин яких) становлять низький ризик, є пропорційними виявленим ризикам та можуть передбачати, зокрема, зменшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та збору додаткової інформації щодо ділових відносин.

Торгівля валютними цінностями – операції з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей, що здійснюються як у готівковій формі (для банківських металів – із фізичною поставкою), так і безготівковій формі (для банківських металів – без фізичної поставки).

Фінансовий моніторинг – сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, щовключають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу.

Фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, – порогові фінансові операції, підозрілі фінансові операції (діяльність).

Фінансування розповсюдження зброї масового знищення – надання, збір чи використання будь-яких активів для розповсюдження зброї масового знищення, за вчинення яких передбачені міжнародні санкції.

Фінансування тероризму – надання чи збір будь-яких активів прямо чи опосередковано з метою їх використання або з усвідомленням можливості того, що їх буде використано повністю або частково: для будь-яких цілей окремим терористом чи терористичною групою (організацією); для організації, підготовки або вчинення терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи (організації), сприяння вчиненню терористичного акту, проходження навчання тероризму, виїзду з України та в'їзду в Україну з терористичною метою, провадження будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби вчинення таких дій.

ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування; вирішення тестових завдань; виконання практичних задач; участь у розробці кейсу; підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За результатами практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів, контрольних робіт, тестування тощо.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату, тез доповіді, наукової статті тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік за результатами практичних занять. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум		
max 20	max 15	max 30	max 15	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок.
	min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	max 15	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	10	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок.
	5	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом теми.
	min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом. Уміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки. Підготовано наукові статті та/або тези доповіді.
	10	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні.
	min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи. У роботі наявний академічний плагіат.
Залік	max 100	Відмінне володіння матеріалом дисципліни.
	min 60	Достатнє засвоєння матеріалу дисципліни.

Електронне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРІНГ ТА
ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ”**

**для студентів денної форми навчання
галузі знань 08 “Право”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 “Право”**

Укладачі: Кучерявенко Микола Петрович,
Білінський Дмитро Олександрович,
Котенко Артем Михайлович.